

En el centenari de Josep Carner (1884-1970)

Amb motiu de complir-se enguany el centenari de Josep Carner, portem a les planes de DRECER un poema titulat *Retorn a Catalunya* i un escrit realitzat per Narcís

Comadira entorn de la personalitat de Josep Carner. La selecció d'aquests textos ha anat a cura de Narcís Maymí.

RETORN A CATALUNYA

Ja veig damunt la serra de foc el nostre pi.
Oh gent que per les feixes daurades feu camí!
Em sobta com un vi

la força tota vella i humil que ens agermana.
(És viu com la ginesta i com el blau marí
el teu escarafall, oh noia catalana.)

Com somrieu en hores del vespre, masos blancs,
entre pellers de bona companyia,
i cada mas ateny en curta rogalia
bosquet i blat i vinya i un marge amb tres pollancs.

Voldria, tot perdent-me per valls i fondalades,
dir tes llaors, oh terra de salut!,
enmig de coses fosques i vides oblidades
com aquest grill que canta dins un camí perdut.

La Pedra de toc

Josep Carner, «que tots nosaltres ens ha fet», com diu Gabriel Ferrater, és el punt de partida de tota la poesia catalana moderna. Tant si es vol com si no. Verdguer és, malgrat la seva importància històrica, terriblement llunyà. Rescatà la llengua autèntica, explorà tots els racons de la ruralia, teixí un cos poètic fonamental amb una llengua rica i capaç d'operacions d'altura, però es quedà ancorat en no sabem ben bé quin segle, en la intemporalitat de la natura. Allò que té de millor Verdguer és del tot intemporal. En canvi, Maragall, l'altre predecessor il·lustre, ho és precisament per la seva temporalitat: és el primer modern. Allò que el salva és la cultura, no la natura. La llengua de Maragall és pobra, gastada per segles de vicissituds: és una llengua esmorçada. I la seva obstinació per la paraula viva prové de constatar que la llengua que tenia a les mans era una llengua mutilada, per no dir morta. Calia algú capaç de transportar tot el doll de la llengua de Verdguer des del remot passat on havia estat pouada fins a les portes del segle vint que Maragall havia esbotzat per

a nosaltres. Josep Carner fou el tità. Ell va amuntegar, va ordenar, va classificar, va enriquir, va esqueixar, va empeltar, va podar. Ell va ser el Linneu de la botànica lingüística poètica. I hi hagué un Riba, un Foix, un Ferrater...

Com va a ser possible aquesta operació? Primer amb un talent innat. Després amb unes circumstàncies socioculturals específiques. Finalment, amb una voluntat de poder sense desmai, basada en la virtut de la llengua.

Exigència moral i exigència lingüística

Jo ja no sé si la llengua catalana té cap avenir que no sigui el de la capelleta nostàlgica i arqueològica. Però avui que recordem Carner i el seu treball ingent, la seva voluntat de poder, gosaria demanar un esforç suprem de reflexió i estudi, d'observació i de treball, de rigor i d'autoexigència. Gosaria demanar que tots plegats poguéssim llegir Carner en profunditat, entenent-lo. I si l'enten-

guéssim sabríem que no es tracta de salvar una llengua acurada per a consol «d'iniciats lletraferits», cosa que no té cap mena de sentit, sinó de fer-nos dignes d'una llengua que ens serveixi per a la vida. Com més gran sigui la nostra exigència vital i moral més gran serà la nostra exigència lingüística. Que l'estat actual de la llengua catalana no és més que un símptoma de la falta de valors general que ens envolta.

Al pròleg de «Llunyania», Carner va escriure: «Cadascú de nosaltres ha de créixer, i bé pot: la gran virtut de la llengua li ho permet». Carner confiava en la virtut de la llengua, virtut que ell havia contribuït a donar-li en bona part. Però el que de debò li interessava era el creixement de cadascú de nosaltres. Creixem, dons, i que d'aquest creixement la llengua en sigui la pedra de toc que ens testifiqui que s'ha acabat el plom i que és possible una altra edat daurada.

NARCÍS COMADIRA